

82

2. 16.

910

u. y.

u. p-

ԱՄԷՆ ՄԷՆ ԳԻՐԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԹԻՒՆ ՄԵ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ն Ա Թ

ՓԻՆԵՔԵՐԹԸՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՅԻԿԱՆԻՆ
ՆՈՐ ԱՐԿԱՄՆԵՐԸ

Խառնաշաղ ԶԱՐԱՍՏԱՆ

Խ Լ Կ 1

ՅԱՆԴՈՒԳՆ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄ ՄԸ

Ղերջին րոպէին, փնթերթըն տղան իւրից առեւանգէջին ձեռքէն, բայց չկրցաւ թողել իր առեւանգիչը նեւուի պարապուրիտն մէջ:

ՅԱՆԴՈՒԳՆ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄ ՄԸ

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ

— Նոնոչիկ զաւակս ինծի հետ օթօմօպիլ նստիլ կ'ուզէ՞ :
— Այո՛ , այո՛ , հայրի՛կ , Գօպի կ'ուզէ օթօմօպիլ նստիլ :
— Շա՛տ լաւ , մանչւկս , ինծի ընկերացիր , և ըսէ ինծի թէ ո՛ւր երթալու է : Քաղա՞ք , ուր մեծ տուններ և դեղեցիկ փողոցներ կան , ինչպէս նաեւ Պրուքլինի կամուրջը , որուն վրայէն կը տեսնուին բոլոր չոգենաւերը ու Ազատութեան արձանը : Արդեօք կը նախընտրե՞ս անտառին մէջ պատիլ :

— Անտա՛ռ , հայրիկ , կրկնեց տղան , ձեռքերը իրարու զարնելով ուրախութեամբ : Անտառին մէջ չաա՛ մը ծառեր , այծեամբեր ու թռչուններ կան :

— Լաւ , անտառ պիտի երթանք :

Այս խօսակցութիւնը — եթէ կարելի է այդպէս կոչել — կը փոխանակուէր Նիւ Եօրքի միլիանատէքներէն ձէյմս Քարթրի և իր փոքր տղուն՝ ձօրճի միջեւ , հինգ տարեկան տղայ մը , որ հօրը ծունկերուն վրայ նստած , կը առաջադէպէր , հօրը ընկերակցելու համար իր պառոյտին մէջ :

ձօրճ հրաշագեղ տղայ մըն էր , որ մօրը կը նմանէր կատարեկապէս : Կապոյտ աչքեր ու խաբանաչ մեծ գանգուրներ ունէր դէմքին գոյնը չուշաններու և վարդերու մէջ թաթխուած էր կարծես : Ծնողքը հպարտութիւն և ուրախութիւն կը զգար իր զաւկին համար : Հայրը ու մայրը , եօթը տարիէ ի վեր ամուսնացած , անամպ երջանկութիւն մը բովանդակ երանութիւնը ունեցած էին իրենց ամուսնութեան առաջին օրէն ի վեր . ձօրճի ծնունդը աւելցուցած էր ամուլին երջանկութիւնը :

Սպասուհի մը ներս մտնելով ձօրճը առաւ ու հագուեցուց : Տղան օթօմօպիլիսթի տարազ մը ունէր . նոյնպէս քասքէթ և խոշոր ակնոցներ , որոնց տակ բոլորովին կ'անհետանար իր սիրուն դէմքը : Այդ զգեստը ունենալուն համար հպարտ , տղան սենեակը կը չափչփէր , խաղալիկ մը քաշելով , զոր հօրմէն նուէր առած էր :

Տղուն ամենամեծ ուրախութիւնը կը ձեւացնէր հօրը հետ օթօմօպիլով դուրս ելլել :

Տիկին Աննա Քարթլըր դորովագին ողջագուրեց ամուսինը :

— Կ'աղաչեմ, ձիմի յանձնարարեցէք որ շատ արագ չքչէ օթօմօպիլը, ինչպէս կ'ընէ սովորաբար : Ամէն անգամ որ օթօմօպիլով ճամբայ ելլէք, մտահոգութեան կը մատնուիմ միշտ :

— Ո՛հ, ո՛հ, քսաւ Քարթլըր բարձրաձայն ծիծաղելով, կը փափագինք անտառին գեղեցկութիւնները դիտել և հիանալ անոնց վրայ, հետեւաբար չափաւոր արագութեամբ մը պիտի ընթանանք : Սիրելիս, ապահով եղէք որ ձիմ մեղմ գնացքով մը պիտի վարէ կառքը :

Երկու ամուսինները վերջին համբոյր մը փոխանակեցին, յետոյ հայր ու աղայ մեկնեցան վիլլայէն : Մայրը մինչեւ փողոց ընկերացաւ անոնց : Մեծ դրան առջեւ շքեղ կառք մը կը սպասէր : Օթօմօպիլին վարիչը՝ ձիմ, հսկայ հասակով սեւամորթ մը, իր տեղը կը դանուէր : Քարթլըր օթօմօպիլին մէջ նստաւ փոքր տղուն հետ : Մայրը մօտեցաւ, և դռնակին վրայ ծոկով զաւակը հաժարեց, որ չափազանց ուրախ, երկու փոքր բաղուկները մօրը վզին փաթթեց :

— Ճէյմս, չեմ գիտեր թէ ինչո՛ւ համար վախ կը դգամ... հակառակ դատողութեանս :

— Սիրելի բարեկամուհիս, ինչո՛ւ այդ վախը, գոչեց Քարթլըր դուարթախօսութեամբ : Միշտ ասանկ էք : Երկու ժամէն պիտի դառնանք և օրուան մնացեալ մասը քովերսնիդ պիտի դանուի ձեր զաւակը : Չէ՞ք կրնար քանի մը վայրկեան զրկուիլ ձեր սիրելիէն :

Մանկամարդ կիներ ժպտեցաւ և օթօմօպիլին վարիչին դառնալով քսաւ .

— Ձիմ, շատ արագ մի՛ քշեր կառքը :

Օթօմօպիլը ճամբայ ելաւ : Դեռատին ձօրճ, իր հօր ծունկերուն վրայ կանգնած, հրաժեշտի նշաններ ըրաւ իր մօր մինչեւ այն ատեն երբ ճամբան դարձած տեղը վիլլան անհետացաւ աչքերուն առջեւէն : Ա՛հ, ի՛նչ գեղեցիկ պատյո՛ւ : Արագօրէն անցան Փօրտհէմի, Մընթ-Վէրնօնի և Եօնքէրսի արուարձաններէն . յետոյ կառքը դէպ անտառ ուղղուեցաւ, որ Նիւ Եորքի հիւսիս արեւելեան կողմը կը տարածուի : Վիլլայէն մեկնելէ կէս ժամ յետոյ, ծառերուն մէջէն կը յա-

ռաջանար օթօմօպիլը : Ձիմ դանդաղեցուց գնացքը : Տգան մեծ ուրախութեան մէջ էր : Անհուն բերկրանքի աղաղակներ կ'արձակէր տղան, երբ կը տեսնէր այն գորշ ու փոքր եղջերուներէն մէկը, որոնցմէ շատ կը գանուէին Նիւ Եորքի շրջակաները և որոնք ծառի մը բունն ի վեր կը մագլցին արագօրէն, կանաչագեղ ոստերուն միջեւ անհետանալու համար : Ժամ մը յետոյ, փոքր պանդոկի մը առջեւ, անտառին մէջտեղը կեցաւ օթօմօպիլը : Գաւաթ մը թէյ խմեցին : Ֆետոյ կառքը ճամբայ ելաւ դէպի վիլլան : Քարթլըր ճիշդ առանին պիտի հասնէր այն պանքան, զոր կը վարէր : Քանի մը ստիպողական դործեր կային, որոնք իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ կ'ընծայէին անպատճառ :

Առտուան այն ժամերը, զորս Քարթլըր իր զաւակին կը նուիրէր ամբողջովին, լաւագոյն ժամերն էին . ամէն առտու միլիոնատէրը կանխաւ հրճուանք կը զգար, խորհելով որ մէկ քանի վայրկեան պիտի անցընէր իր չարածճի տղուն հետ, որուն համար այնքան իրաւացի հպարտութիւն մը կը զգար իր հայրական սիրտը :

Միլիոնատէրը իր մտածումներուն մէջ թաղուած էր : Փոքրիկն ձօրճ, կառքին խորը կրթնած և գլուխը գէպ ի իրեն ծռած, կապոյտ երկինքը կը դիտէր, զոր ծառերուն մէջէն կը նշմարէր :

— Օ՛հ, հայրիկ, հայրիկ, նայեցէք ամպերէն արագ կ'ընթանանք :

Ճէյմս Քարթլըր գլուխը վեր առաւ : Այդ պահուն յանկարծ չեղեցաւ այն ճամբէն որուն կը հետեւէր օթօմօպիլը : Ձիմ յիշոց մը արձակեց և զսպակաները սեղմեց . կառքը քիչ մնաց որ տապալէր : Քարթլըր և իր զաւակը իրենց տեղէն վար ինկան : Միլիոնատէրը ոտքի ելաւ բարկացած :

— Ա՛հ, ձիմ ի՛նչ կայ :

Բայց կառքին վարիչը պէտք չունեցաւ պատասխանելու, որովհետեւ միլիոնատէրը տեսած էր կառքին գնացքը ուժգնօրէն խափանող արգելքը : Ճամբուն մէջտեղը տարածուած էր ծառի կոճղ մը : Տարակոյս չկար որ ոճրագործական զիտումով մը հոն գրած էին այդ կոճղը : Եթէ կառքին վարիչը պաղարիւն ու արթնամիտ չդանուէր, ահռելի աղէտ մը պիտի պատահէր :

— Ի՞նչ անարդուութիւն, գոչեց ձիւմ: Ա՛հ, եթէ ձեռքս անցնէին այդ շահատակութիւնը ընողները:

Ձիւմ կառքէն ցատկեց և Քարթըր պատրաստուեցաւ վար իջնելու, օգնելու համար անոր: Բայց սեւամորթը նշան մը ըրաւ ձեռքով, որպէս զի կեցնէ զայն:

— Պարոն Քարթըր, տեղերնիդ նստեցէ՛ք: Աւանձինն պիտի կրնամ վերցնել փայտի այդ կտորը:

Անտարակոյս, հսկայ սեւամորթը պարծանքի համար չէր ըսած. արդարեւ անոր համար տղայական խաղ մըն էր ծառին կոճղը հրել մինչեւ ճամբուն եղերքը: Կոճղին մէկ ծայրէն բռնեց, վեր առաւ և ուղեց ճամբէն անցնիլ, փոսին մէջ զլսորելու համար զայն:

Բայց նոյն պահուն հրազէնի պայթիւն մը լսուեցաւ անտառին խորութեան մէջ: Աղաղակ մը արձակեց սեւամորթը. բեռը վար ձգեց և զլուխը առաւ երկու ձեռքերուն մէջ: Յետոյ ինք իր վրայ դարձաւ և ճամբուն վրայ ինկաւ անկենդան: Ձիւմ մեռած էր: Գնդակ մը կտրած անցած էր զլիւնէն:

— Ձեռքերը վե՛ր, աղաղակեց որոտաղին ձայն մը նոյն միջոցին:

Պարոն Քարթըր, մահուան պէս տոգոյն, այն կողմը նայեցաւ, ուրիշ կուգար այդ ձայնը, ու տեսաւ որ հրացանի մը փողը ուղղուած էր իր վրայ: Փոքրիկն շօրճ սկսաւ արտասուել և հօրը քով սեղմուեցաւ վախէն:

— Ձեռքերը վե՛ր, եթէ ոչ՝ դուք ալ կը սպաննուիք, կրկնեց միեւնոյն ձայնը:

Ճէյմս Քարթըր զէնք չունէր իր վրայ: Այդ սպաննալիքին չեղաւն հասկցաւ որ եթէ չհնազանդէր, իսկոյն պիտի սպաննուէր: Ուստի վեր առաւ ձեռքերը:

Թաւուտին ետեւ պահուըտած մարդը տեղէն չէր շարժեր և կը շարունակէր նշան առնել Քարթըրի: Բայց ուրիշ անձ մը դուրս ելլելով ճամբէն անցաւ: Այդ մարդը սեւ վերարկէւ մը հագած էր, որ ամբողջ մարմինը կը ծածկէր ու մինչեւ ոտքերուն վրայ կ'իյնար: Թաղիքէ լայնեղր գլխարկ մը կը կրէր և աչքերուն վրայ իջեցուցած էր զայն: Դէմքին վարի մասը ծածկուած էր սեւ զիմակով մը:

— Պարոն Քարթըր, ձեր զաւակն է որ կ'ուզեմ, ըսաւ խուլ ձայնով մը: Մի փորձէք դիմադրել, որովհետեւ ձեր

չար բախտէն սա թաւուտին ետեւ գտնուող մարդը եթէ կրակ ընէ ձեր վրայ, դուք ալ կառքին վարիչին պէս անդիի աշխարհ կ'երթաք:

Ձղաձգական դող մը ցնցեց Քարթըրի մարմինը: Մեքենաբար վար առաւ ձեռքերը ու զաւակը սեղմեց, որ անծանօթին խօսքերը լսելուն պէս, կիսամեռ վիճակ մը առած էր վախէն:

— Ձեռքերը վե՛ր, աղաղակեց նոյն ձայնը:

Քարթըր ստիպուեցաւ հնազանդիլ: Ի՞նչ կրնար ընել: Նոյն պահուն գիմակաւոր մարդը մօտեցած էր օթօմօպիլին: Ձեռքը երկարեց, ու տղան քաշելով տարաւ, մինչ անկիւս կուլար ու կը տապալակէր:

— Թշուառակա՛ն, հրէ՛շ, գոչեց դժբախտ հայրը, ոտքի ցատկելով:

— Տեղերնիդ նստեցէ՛ք:

Պայթիւն մը որոտաց և գնդակը սուլեց միլիոնատէրին ականջներուն մօտ:

— Եթէ շարժում մըն ալ ընէք, կորսուած էք, յարեց թաւուտին մէջ պահուըտած մարդը:

Այդ պահուն առեւտնդիլը, տղան գրկած, տնտառին խորը կ'անհետանար:

Տղան անձկութեան և յետոյ յուսահատութեան ճիչ մը արձակեց, գոչելով:

— Հայրի՛կ, հայրի՛կ:

Այդ ձայնը լսելուն պէս, Ճէյմս Քարթըր այլ եւս չվարանեցաւ: Թոռնալով այն անոնի վտանգը, որուն ենթակայ էր, կառքէն դուրս ցատկեց մէկ ստտումով և անտառին ներսը խոյացաւ այն ուղղութեամբ ուրիշ լսած էր իր փոքրիկ շօրճին վերջին ճիչը:

Հրացան կրող մարդը անհետացած էր: Քարթըր կը վազէր ու կը պոռար, բայց չկրցաւ բան մը տեսնել: Միլիոնատէրը այլ ևս կարեւորութիւն չէր ընծայեր վտանգին: Փոյթը չպիտի ըլլար, եթէ զինքը սպաննէին իսկ, անոնց վրայ յարձակած ատեննին: Քարթըր կ'ուզէր ամէն գնով ձեռք ձգել իր զաւակը, իր սիրասուն տղան, որ իր հօր ու մօր ուրախութեան փառքն էր: Միլիոնատէրը կանգ առաւ և անձկութենէն այլալիւս գէմքով մը աւանջ դրաւ ուշադիր: Ու և է աղմուկ չէր լսուեր չրջականերէն: Միայն հովը մեղմօրէն կ'երեւցնէր ծառերուն գագաթները:

Քարթլըր իսկոյն հասկցաւ որ այդ թանձրախիտ ու գրէթէ անթափանցելի անտառին մէջ անկարելի պիտի ըլլար գտնել այն ուղղութիւնը, որով խոյս տուած էին իր աղան առեւանգողները: Յուսահատութիւնը պատեց միլիոնատէրը: Բարձրաձայն կը կանչէր զաւակը: Մերթ կը կարծէր որ ճօրճի ձայնը կը պատասխանէր իրեն. այն ատեն խենթի մը պէս այդ կողմը կը վազէր, բայց ընդհուպ կանգ կ'առնէր, հասկնալով որ խաբուած էր: Իր ձայնին արձագանգն էր ան:

Որքան ատեն անցնէր, աւազակները ա'լ աւելի հեռացած կ'ըլլային: Քարթլըր վերջապէս հասկցաւ որ եթէ չարունակէր իր հետազոտութիւնները առանձինն, անյաջողութեան պիտի մատնուէր անպայման: Պէտք էր ուստի կանոնութեան իմաց տալ կարելի եղածին չափ շուտ. ուստի կանոնական պաշտօնականները անտառին մէջ խուզարկութիւն պիտի ընէին. թերեւս յաջողէին երեւան հանել առեւանգիչները:

Մարդ մը չկար որ կարենար զօրաւոր աջակցութիւն մը ընծայել միլիոնատէրին: Քարթլըրի մտքէն փայլաւի մը պէս անցաւ Նիւ Եօրքի հոշակաւոր գաղանի ուստի կան Նաթ Փինքէրթընի անունը: Միլիոնատէրը անձնապէս կը ճանչնար այդ վարպետը. իր բարեկամներէն մէկուն երեկոյթին մէջ ճանչցած էր զայն:

Շատ կը ցաւէր որ այդ օրը շատ պաղ ու վերապահ գտնուած էր նշանաւոր ուստի կանին հանդէպ: Միլիոնատէրը տնաճութիւն կը զգար, տեսնելով որ Նիւ Եօրքի ամենէն մեծ սալօններուն մէջ կ'ընդունուէր Փինքէրթըն. ինչպէս յայտնի է, Նիւ Եօրքի մէջ բարձր դասակարգը շատ ինքնամփոփ ու այլամերժ է: Ամէն պարագայի մէջ Քարթլըր որոշած էր բնաւ իր տունը չհրաւիրել գաղանի ուստի կանը:

Նաթ Փինքէրթըն, իր արհեստին բերմամբ, միշտ գործունէր ժողովրդեան թափթփուք մասին հետ. ուստի միլիոնատէրը կը խորհէր որ անկարելի է այդ մարդը պատշաճօրէն ընդունիլ տունը:

Մնաց որ, ծիծաղելի դատողութիւն մըն էր, որովհետեւ միլիոնատէրը կը մոռնար թէ Նաթ Փինքէրթըն իր փայլուն կրթութեամբ, բարձր ձիրքերով ու արտակարգ կարողութեամբ շատ աւելի գերազանց մարդ մըն էր, բաղդատմամբ ո՛ր է տխմարի, որ միլիոններ ունի և զոր զրկարաց կ'ընդունին ամէն տեղ:

Այդ պատճառաւ Քարթլըր շատ պաղ վերաբերում մը ունեցած էր Փինքէրթընի հետ և նոյն իսկ արհամարհանքով վարուած: Կ'երեւայ թէ գաղանի ուստի կանն ալ կարեւորութիւն չէր ընծայած միլիոնատէրին. ամէն պարագայի մէջ Քարթլըրի հետ չէր խօսած, և ոչ ալ յայտնի ըրած էր թէ անոր տաճած զգացումները գիտէր:

Իր բարոյական ահուկի չարչարանքներուն մէջ Նաթ Փինքէրթընի վրայ խորհեցաւ իսկոյն. իրեն այնպէս թուեցաւ որ երկինք այդ գաղափարը թելադրած էր:

— Փինքէրթընի մօտ երթանք անմիջապէս, — մըմնջեց Քարթլըր մեքենաբար: Ան միայն կրնայ օգնութեան հասնիլ ինծի: Փինքէրթըն պիտի գտնէ այդ թշուառականները և ինծի պիտի վերադարձնէ կեանքիս երջանկութիւնը կողոյ զաւակս:

Ու գաղանի ուստի կանին վրայ ունեցած վստահութիւնը այնքան մեծցած էր որ Քարթլըր կ'երեւակայէր թէ Փինքէրթըն ընդհուպ պիտի յաջողէր, այնպէս որ խեղճ աղուն մայրը չպիտի իմանար ահուկի գժբախտութիւնը կամ թէ պիտի իմանար այն ատեն միայն երբ ողջ առողջ գտնէր իր զաւակը: Այդ խորհրդածութիւնները ըրած ատեն ձէյմա Քարթլըր դէպի ճամբան կը սուրար վազելով: Օթօմօպիլը միւհենոյն տեղը կը գտնուէր միշտ. նոյնպէս ծառին կոճղը. տարաբախտ ձիմի դիտելը փութած էր հոն, ոտքերը փոսին մէջ: Խեղճ սեւամորթը, որ սեքսիւ կապուած էր իր տէրերուն, բնաւ միաքէն չէր անցուցած որ իր ասպարէզը այդքան յեղակարծ ու եղբարկան կերպով վերջ պիտի գտնէր: Քարթլըր կարեկցական ակնարկ մը ձգեց անոր վրայ:

— Խեղճ ձիմ, քու վրէժդ պիտի լուծենք: Անոնք որ քեզ սպաննած են վատօրէն, կ'ընտրականութեան աթոռին վրայ պիտի մահացուցուին:

Ձէյմա Քարթլըր նախ փորձեց վերցնել ճամբան գոցող ծառին կոճղը. հարկ եղաւ իր բովանդակ ուժին դիմել: Բայց յուսահատութիւնը և վիշտը կրկնապատկած էին իր ուժերը. սուտի յաջողեցաւ ահագին կոճղը տեղէն հանել և փոսին երկայնքը դլտօրել ընդհատ ցնցումներով: Ճամբան բաց էր և օթօմօպիլը կրնար անցնիլ:

Մօթէօրը չարժման մէջ դրաւ և կառքի վարիչին տեղը

անցաւ։ Այդ տեղէն բաժնուած պահուն խեղճ մարդուն սիրաբ կը խորտակուէր կարծես։ Անտառին մէջ ձգած էր աշխարհի մէջ իրեն համար ամենէն սիրելի էակը։ Քարթըր սկզբան կարծեց թէ չպիտի կրնար հեռանալ այդ տեղէն և հոն պիտի մնար մինչեւ վերջը։

Բայց ո՛չ, պէտք էր իմաց տալ ոստիկանութեան։ Նաթ ֆինքէրթընը փնտռելու և գտնելու էր։ Ճէյմս Քարթըր մեծ ապագութեամբ քշեց օթօմօպիլը։

Շատ քիչ անգամ վարած էր օթօմօպիլը։ հետեւաբար միջակ փորձառութիւն մը ունէր այդ մասին։ Այդ պատճառաւ՝ երբ կառքը վարէր, մեծ խոհեմութեամբ կը շարժէր։

Բայց այսօր կարեւորութիւնն չէր ընծայեր այդ բանին։ Օթօմօպիլը առաջ քշեց մեծ արագութեամբ, փոշիի յորձանքներ հանելով իր ետին։ Երկու ձեռքերը կառչած էին մեքենային անիւին, վշակն ու յուսահատութենէն աշխարհը դէմքը մարդկային նշան մը չունէր այլ ևս։

Աչքերը ակնակապիճներէն դուրս կ'ելլէին, վայրագ դէմքով մը կը դիտէր այն միօրինակ և ուղիղ ճամբան, որ իր առջեւ կը տարածուէր։ Քրտինքի խոշոր կաթիլներ կը մարդարտանային ճակատին վրայ և այտերն ի վար կը գլորէին։

Օթօմօպիլին տարաբախտ վարիչը ողբալի վիճակ մը ունէր։ Քանի մը անցորդներ օթօմօպիլին դիմաց ելլելով վախցան այդ հրէշէն, որ մեծ արագութեամբ վրանին կուգար, ուստի անտառին մէջ պահուրեցան ու սոսկումով դիտեցին անոր անցքը, կործնելով որ խենթ մըն է ան։

Բարի ոգի մը անշուշտ կը հսկէր Ճէյմս Քարթըրի վրայ ու կը վարէր ձեռքը, քանի որ քաղաքին առաջին տուներուն առջեւ հասաւ, առանց խոչընդոտի հանդիպելու։ Նոյն խել վիլլային առջեւէն անցաւ, առանց կանգ առնելու։

Կինը պատուհանն էր ու տեսաւ անոր անցնիլը։ Ան նշմարեց որ ոչ օթօմօպիլին վարիչը և ոչ ալ փոքրիկն ձօրձ կառքին մէջ չէին։ Հասկցաւ թէ իր չարաշուք նախազգացումները չէին խաբած զինքը և թէ բան մը պատահած ըլլալու էր։

Պատուհանը բացաւ, ամուսինը կանչելու համար, բայց խոպոտ ու անորոշ ձայն մը միայն կըրցաւ հանել, յետո՞ք ինքզինքը կորսնցնելով գետին փոռեցաւ։

Անեկապանուհին այդ վիճակին մէջ դաւաւ գայն. ահարեկած, անկողին տարաւ տիրուհին ու բժիշկին լուր դրկեց շուտով։

Ճէյմս Քարթըր առաջին պահականոցին դիմաց կանգ առաւ այնքան յանկարծական կերպով որ քիչ քիչ օթօմօպիլը ապալէր։ Առանց սպասելու որ օթօմօպիլը կանգ առնէ բոլորովին, միլիոնաւոր դեռին ցատկեց և պահականոց մտաւ։

Ոստիկանական քննիչ մը կար հոն. քաղաքավարօրէն բարեւեց միլիոնաւորը, զոր դէմքով կը ճանչնար, բայց զարմանքէն բերանը չբացաւ, հէգ մարդուն վիճակը տեսնելով։

Ոստիկանական քննիչը ականջներուն չհատաց, երբ Քարթըր կարուկ պարբերութիւններով պատմեց անտառին մէջ զլխուն եկածը։ Պահականոցը տակնուվրայ եղաւ խեղճ։

Ոստիկանական պաշտօնեան խոստացաւ անմիջապէս ի դորձ գնել հարկ եղածը։ Նախ զինուած մարդիկ պիտի դրկէին, անտառը խուզարկելու համար. միւսնոյն ատեն հեռաձայնով իմաց պիտի տրուէր չրջականերու բոլոր սառիկան զինուորներուն։ Կորձ խօսքով, ոստիկանութիւնը ամէն ինչ պիտի ընէր, առանց բռնի մը կորսնցնելու։

Անտառապահները, որ շատ լաւ դիտէին անտառին բոլոր ծակերը, ոստիկանական քննիչին կողմէ խուզարկութեան պիտի ենթարկուէին։ Ամէն անկիւն, ամէն ճամբաց պիտի խուզարկուէր։

Բայց Ճէյմս Քարթըր երկար ատեն չսպասեց, այդ բացատրութիւնները լսելու համար։

— Պէտք է որ հոսկէ հեռանամ։ Նաթ ֆինքէրթընէն պիտի խնդրեմ որ այս խնդրով զբաղի։ Եթէ երբեք ձեր մարդիկը չաջողին գտնել խեղճ ձիւմի սպանիչները և գաւկիս առեւանդիչները, թերեւս մեծ գաղանի ոստիկանը յաջողի այդ բանին մէջ։

— Այդ որոշման համար կը շնորհաւորեմ ձեզ, Պարոն Քարթըր, ըսաւ ոստիկանական պաշտօնեան։ Անպարտեցէք անկապած Մր. Փինքէնթըն չպիտի մերժէ այդ դորձը ստանձնել։

Միլիոնաւորը ոստիկանատունէն դուրս ելաւ. մէկ բո-

պէ՛ յիսոյ նստած էր օթօմօպիլին մէջ և մեծ արագութեամբ կը յառաջանար քաղաքին կեդրոնէն : Հիմա քիչ մը աւելի հանգարտած էր , գէթ կը մխիթարուէր , խորհելով որ ուստիկանութիւնը ընդհուպ ամենաազդու միջոցնօր ձեռք պիտի առնէր , զաւակը երեւան հանելու համար :

Վերջապէս հասաւ այն փառաւոր շէնքին առջեւ , ուր հաստատուած էին Նաթ ֆինքէրթընի գրասենեակները :

Միլիոնատէրը դարձեալ կառքը կեցուց յանկարծ , ու վար յատկելով , սանդուղին չորս աստիճանները մէկանց բարձրացաւ : Գլխաւոր գրասենեակը մտաւ , ու առանց ծածկելու իր վրդովումը , արագօրէն յայտնեց իր անունը և հանգամանքը . խնդրեց իսկոյն իմաց տալ Մր. Նաթ ֆինքէրթընի , որուն հետ կուզէր անձնապէս խօսիլ :

Միլիոնատէրը վարպետին գրասենեակը մացուեցին իսկոյն . Նաթ ֆինքէրթըն պաղութեամբ ընդունեց զայն : Գաղտնի ոտախնայք իսկոյն անոր կը վերադարձնէր այն արհամարհանքը , որով միլիոնատէրը վերաբերուած էր իրեն հետ , երբ իրարու հանդիպած էին երեկոյթի մը մէջ :

Նաթ ֆինքէրթըն քաղաքավարօրէն հրաւիրեց այցելուն աթոռի մը վրայ նստելու . Բարթըր նստելէ յետոյ , միեւնոյն ցուրտ վարմունքով խնդրեց որ յուզումը զսպէ և յստակ ու ճշգրիտ բացատրութեաններով պարզէ իր խնդիրը :

Այդ ընդունելութիւնը պաղ սուշի մը ազդեցութիւնը գործեց միլիոնատէրին վրայ — թերեւս վարպետը այնպէս ուզած էր ընել — և իր հանգարտութիւնը գտաւ քիչ մը : Գաղտնի ոտախնայք ընթացք չառ կազդէր իր վրայ . հիմա կը դիտէր թէ որքան անիրաւ էր այն արհամարհոտ վարմունքին մէջ զոր մինչեւ այն ատեն ցոյց տուած էր Նաթ ֆինքէրթընի նկատմամբ :

Սակայն իր պատմութիւնը բրաւ : Օթօմօպիլով անտառէն անցած ատեն կրած յարձակումը պատմեց . բացառեց թէ օթօմօպիլին վարիչը ի՛նչպէս սպաննուած էր և թէ զաւակը ի՛նչպէս առեւանգած էին : Զայնը մարեցաւ , երբ նկարագրեց թէ ի՛նչպէս անտառին ամէն կողմերը չրջած էր , իր սիրելի ձօրձի կանչելով բարձրաձայն , առանց պատասխան ստանալու :

Փինքէրթըն ձեռքը երկարեց միլիոնատէրին : Այդ սոս-

կալի պատմութիւնը խորապէս յուզած էր զինքը : Զգաց որ ձէյմա Բարթըր բոլոր հոգւովը կը սիրէր կինն ու զաւակը , և թէ այդ միլիոնատէրը , հարստութեան պարզեւներովը օժտուած , այդ երկու սիրելի էակներէն աւելի թանկագին բան մը չունէր : Հասկցաւ այդպէս ըլլալը ու վշտակից կըլաւ այդքան անգութ հարուածի մը ենթակայ կողդ այդ հօրը և ամուսինն :

Ուստի Բարթըրի իսկոյն խոստացաւ իր ամենագործօն աջակցութիւնը : Խեղճ մարդը արտասուաթոր աչքերով չորհակալութիւն յայտնեց :

— Մր. ֆինքէրթըն , ըսաւ քարթըր դադողուն ձայնով և դադանի ոտախնայք երկու ձեռքերը բռնելով , ձեզի հանդէպ ուղիղ ընթացք մը չեմ ունեցած , ինչ որ պարտաւոր էի ընել . . . կը . . .

— Թողունք ամիկա , պատասխանեց վարպետը սիրալիր շեշտով մը : Թո՛ղ մոռցուի անցեալը : Հիմա ֆանտիք այդ թշուառականները գտնել , աղան կտ առնել և արդարութեան յանձնել , որպէս զի արժանաւոր պատիժ մը տրուի անոնց : Ամէն պարագայի մէջ կը խոստանամ ձեռքէս եկածը ընելու : Փութացէք տուն վերադառնալ և ձեր կինը մխիթարել : Եթէ երբեք տեղեկութիւն չունի զինքը հարուածող դժբախտութենէն , պէտք է որ ուշ կամ կանուխ իմանայ , լաւագոյն կ'ըլլայ որ ամուսինն իմանայ քան թէ առաջին հանդիպող մարդէն :

— Իրաւունք ունիք , ըսաւ ձէյմա Բարթըր :

Միլիոնատէրը հրաժեշտ առաւ Փինքէրթընէն , այս վերջինը խոստացած էր իմաց տալ անմիջապէս եթէ բան մը ըլլար : Բարթըրի մեկնումէն յետոյ , գաղտնի ոտախնայք իսկոյն պատրաստութիւններ տեսաւ , գործի սկսելու համար , որովհետեւ այդ խնդիրը գերազանցապէս կը շահագրգռէր զինքը :

ԹԱՓԱՌԱՇՐՋԻԿԸ ԵՒ ՈՍՏԻԿԱՆԸ

Ոստիկաններու և հանրային ապահովութեան պաշտօն-
եաներու բաղմութիւն մը, համակ սպառազէն, անտարբեր
պրպտէր ամէն ուղղութեամբ: Խուզարկութեան մասնակ-
ցողներուն մէջ կը գտնուէին պարզ անհասներ, որ աղուն
զգայացեալն անհաշտութեամբ լսելով խորհած էին թէ ճէյմս
Քարթըր լաւ վարձատրութիւն մը պիտի ընէր, եթէ դիպ-
ուածով յաջողէին դանկ աղան:

Թթօմօպիլի վարիչին դիակը միշտ փռուած կը մնար
ճամբուն վրայ, ծառին բունին քով: Դատական քննու-
թիւնները աւարտելէ յետոյ՝ կառքով քաղաք տարած էին զայն

Անտար խուզարկողներուն մէջ տենդոտ իրարանցում
մը կար: Ամէն ոք կը յուսար առաջին անգամ հետքը
գտնել: Բայց ինչ որ ամենքը կը մղէր՝ ոչ թէ այդ դժբախտ
ծնողքներուն հանդէպ մարդասիրութեան ու կարեկցու-
թեան դժգոհումն էր, այլ ծակաչքութիւնը:

Թափառաչրջիկ մը գանդաղաքայլ կը հետեւէր այն
մեծ ճամբուն, որ կ'առաջնորդէր հոն ուր Քարթըրի օթօմօ-
պիլը յարձակում կ'ըսած էր: Այդ մարդը ցնցոտիներ հագած
էր ու նողկալի երեւոյթ մը ունէր:

Իր գրգռեալներուն վրայ հին բարաքսիւ մը հագած էր,
որ ատենօք սեւ, հիմա գորշագոյն դարձած էր աղտէն ու
փոշիէն:

Գլուխը կը կրէր գլխարկ մը, առանց եզերքի. ռաքերը
կ'անհետանային խոշոր ու ծակած կօշիկներու մէջ, որոնք
չողկնաւերու կը նմանէին: Դէմքը կարմիր էր: Ակուններուն
մէջ ունէր կարծ ձիափող մը, ուրիշ ծուխ կ'արձակէր երբեմն:

Այդ մարդը տակաւին չէր նշմարած որ անսովոր բան
մը կար անտառին մէջ: Հանդարտօրէն ու անտարբեր կը
յառաջանար, յանկերգ մը մոլալով:

Այսպէս թափառաչրջիկը հասաւ ճամբուն եզերքը, ուր
կը գտնուէր ծառին բունը. հոն կանգ առաւ: Շուրջը ոչ ոք
կը տեսնուէր: Արդարութիւնը տեղին վրայ աւարտած էր
քննութիւնը. օթօմօպիլի վարիչին դիակը փոխադրուած էր,
ու քննութեան ներկայ գտնուող ոստիկանական պաշտօն-

եաները և հետաքրքիրները ցրուած էին ամէն կողմ:

Հոն ուր հողը ծածկէր արիւնը, մութ գոյն արատ մը
ցոյց կուտար դիակին տեղը: Դատարկաչրջիկին հետաքրք-
րութիւնը արթնցաւ խկոյն:

Շուրջը նայեցաւ, և մարդ չտեսնելուն, սկսաւ ման-
րակրկիտ պրպտումներ կատարել: Արագութեամբ քննեց
ճամբան ծածկող փոշին: Իսկոյն գտաւ այն թաւուտը, ուր-
կէ արձակուած էր հրազէնը. կէս ժամ այդ տեղը մնաց:

Սակայն մէկը կը դիտէր թափառաչրջիկը: Քանի մը
քայլ հեռու, անտառին ներսը, խիստ բարձրահասակ ու նի-
հար ոստիկան մը խոշոր ծառի մը կտին պահուրտած էր:
Գիշակեր թռչունի մը դէմքը ունէր այդ մարդը. դէմքը
գունատ էր ու չքիթը շատ ցցուն: Զարմաց'ուա երեւոյթով մը
և չողչողուն աչքերով կը դիտէր այդ ցնցոտաւոր մարդը,
որ այդ պահուն այնքան յարատեւ պրպտումներ կ'ընէր
սփրին վայրը:

Հեղնական ժպիտ մը անցաւ ոստիկանին նուրբ շրթուն-
քին վրայէն. կարելի էր լսել անոր խօսքերը, երբ կը
մրմնջէր ան:

— Ահաւասիկ տիմարին մէկն ալ, որ կը յուսայ պարուն
ճէյմս Քարթըրէն առնել արքայական վարձատրութիւն մը,
յաջողութեան պարագային: Բան մը չգիտի գտնէ ան: Բայց
ի՞նչ փոյթ, ես լաւ խաղ մը պիտի խաղամ անոր ու խան-
դավառութիւնը պիտի մեղմացնեմ քիչ մը:

Այդ մենախօսութեան միջոցին դատարկաչրջիկը թա-
ւուտներէն դուրս ելած էր. ճամբէն անցաւ ու սկսաւ քննել
գիմացի կողմը գտնուող ծառերը. գիտէր անշուշտ... Բայց
ի՞նչպէս դիտէր որ հրազէնի հարուած մը արձակուած էր
ճէյմս Քարթըրի վրայ, երբ այս վերջինը օթօմօպիլէն դուրս
խոյացած ու գնդակը սուլելով անցած էր միլիոնատէրին
ականջին քովէն:

Այդ գնդակը ճամբուն միւս կողմը մխրճուած ըլլալու
էր. թափառաչրջիկը կը փնտռէր այդ գնդակը:

Մէկ ժամէն գտաւ զայն: Բաւական բարակ ծառի մը
բունը գրեթէ բոլորովին ծակած էր գնդակէն: Մտնին կե-
ղեւը բաւական տեղ եղած էր, ու մէջտեղը կը նշմարուէր
հոն մխրճուած գնդակին ծայրը:

Դատարկապորտը խոշոր դանակ մը հանեց զրպանէն ու սկսաւ մեծցնել բացուածքը, հանելու համար զնդակը: Ծամբուն միւս կողմը, դարանակալ եղած ոստիկանը յամբարար կը մօտենար, ծառերուն ետին պահուըտելով:

Դատարկաչրջիկը բաւական ատենէ ի վեր նշմարած էր թէ զինքը լրահող կայ. նոյն իսկ առանց ոստիկանին ուշադրութիւնը գրաւելու, անոր զիմազծութիւնը ուռումնասիրած ու շատ լաւ նշմարած էր այն հեղնական ծիծաղը, որուն վրայ խօսեցանք քիչ մը առաջ:

Բայց մարդը հանդարտօրէն շարունակած էր իր հետադատութիւնները, առանց հասկցնելու որ իր շարժումները դիտող մէկը կար:

Այդ պահուն դատարկաչրջիկը շատ լաւ նշմարեց որ ոստիկանը զանդապօրէն կը մօտենար, բայց շարունակեց միեւնոյն անտարբերութիւնը ձեւացնել և հանդարտօրէն ծառը փորել իր դանակով:

Վերջապէս ոստիկանը դատարկապորտին մօտ հասաւ և ուսին վրայ դրաւ ձեռքը:

— Ի՞նչ կ'ընէք հոս, հարցուց ոստիկանը խիստ ձայնով մը:

Թափառաչրջիկը զարմացական նայուածք մը ուղղեց ու դանակը գետին ձգեց, գոչելով.

— Ոստիկա՛ն մըն է եղեր: Ինձի կը հարցնէք թէ ի՞նչ կ'ընեմ: Նախ՝ ձեզի չեն հարցնէր ատիկա:

— Այո՛, ինձի կը հարցնեն, պատասխանեց ոստիկանը: Ահռելի ոճիւր մը գործուած է այստեղ, ու ձեզի պէս մարդիկ կասկածելի են:

Դատարկաչրջիկը խնդալով գոչեց.

— Շիտակը, ըսելիք չկայ: Քիչ մը ետքն ալ պիտի ըսէք որ ես սպաննած եմ օթօժօպիլին վարիչը ու պարոն Քարթըրի զաւակը առեանգած եմ:

Ոստիկանին դէմքը աւելի խիստ արտայայտութիւն մը առաւ:

— Ինչո՞ւ չէ: Կարելի է: Այո՛ կամ ո՛չ, կուզե՞ք բացատրութիւն տալ թէ ի՞նչ կ'ընէք հոս:

— Կ'ուզէի հասկնալ թէ առեանգիչին հետքերը պիտի՞ կրնամ գտնել զիպուածով, խեղճուկրակ մարդ մըն եմ, պա-

տառ մը հացի կարօտ. եթէ երբէք բախար ունենամ պարոն Քարթըրի վերադարձնելու իր զաւակը, անշուշտ, իր հարստութեան համեմատական վարձատրութիւն մը պիտի ստանամ, որով ապահովուած պիտի ըլլայ կեանքիս մնացեալ օրերուն ապրուստը: Կը տեսնէք որ կ'արժէ այդ բանին համար աշխատիլ:

Դարձեալ հեղնական ծիծաղ մը տեսնուեցաւ ոստիկանին չրթունքին վրայ:

— Կը հասկնամ ձեր ըսածը: Միայն թէ պարտաւոր չեմ ձեր խօսքին հաւատ ընծայելու: Ի՞նչ կը քերթէիք այդ ծառին վրայ:

— Կ'ուզէի զնդակը դուրս հանել:

— Ի՞նչ զնդակ:

— Մարդասպանին հրազէնէն արձակուած զնդակը: Նախ զնդակ մը նետած է, պարոն Քարթըրը վախցնելու համար, ու զնդակը մխրճուած է այս ծառին բունին մէջ: Ատոր 'ամար է որ կ'ուղեմ հանել, թերեւս օգտակար ցուցմունք մը ըլլայ. Օրինակի համար, կարելի է հասկնալ թէ ի՞նչ փամփուշտ է ան, ի՞նչ մեծութիւն ունի և թէ ո՞ւր չինուած է այն հրազէնը, որով...

Ոստիկանը կաս կարմիր կտրեցաւ. Դատարկաչրջիկին թեւէն բռնելով բարկութեամբ ցնցեց զայն, ու գոչեց.

— Ձգեցէք ատիկա: Արդարութեան գործն է. ձեզի չեն հարցնէր:

— Իսկ եթէ արդարութիւնը չէ մտաբերած ասով զբաղելու, առարկեց դատարկաչրջիկը: Եթէ զաղափարն իսկ չէ ունեցած այդ զնդակը փնտռելու:

— Լռեցէ՛ք, ձեզի կ'ըսեմ թէ ձգեցէ՛ք այդ գործը, աղաղակեց ոստիկանը: Ոստիկանատուն պիտի գաք ինձի հետ, կը հասկնա՞ք: Ձեր ընթացքը կասկածելի կը թուի ինձի. աւելի կը տարուիմ հաւատալու թէ հոս եկած էք՝ ձեր ոճրին հետքերը անհետացնելու համար: Խորհած էք որ այս զնդակը կրնայ ձեզ մատնել. ասոր համար է որ հոս եկած էք, փնտռելու համար զայն:

Դատարկաչրջիկը ծռեց գլուխը, այդ փաստաբերութենէն ջախջախուած: Մարդը կը քննէր ոստիկանին մոյկերը: Ի վերջոյ ըսաւ ան.

— Սուտ է, սուտ է: Ո և է մասնակցութիւն չունիմ այս գարչելի ոճրին, ու բոլոր պարկեշտ մարդոց պէս ես

ալ խոր զայրոյթ կը դգամ թշուառական մարդասպաններուն դէմ:

Այս խօսքերը ընկէ յետոյ՝ թափառաշրջիկը յանկարծ վեր առաւ գլուխը և այնքան սուր նայուածք մը ձգեց սատիկանին վրայ որ միւսը մեքենաբար խոնարհեցուց աչքերը:

— Լա՛ւ, թո՛ղ այնպէս ըլլայ, միասին կ'երթանք, յարեց դատարկաշրջիկը: Պահականոցին մէջ պիտի կարենամ լաւ պաշտպանել ինքզինքս:

Բայց տարօրինակ բան, ոստիկանը փութկոտութիւն չէր ցուցներ ձերբակալելու թափառաշրջիկը:

— Հեռացէ՛ք, ու ա՛լ ևս մի երկուք այս կողմերը, ըսաւ ոստիկանը: Կը հաւատամ ձեր խօսքին, երբ կը յայտարարէք թէ մտա չունիք այս ոճրին մէջ. բայց ինծի հաճոյք պատճառելու համար՝ ոստիկանութիւնը առանձին ձգեցէք, իբր դատաւոր, որպէս զի քննութիւն կատարէ. ադ չէ ձեր գործը:

Դատարկաշրջիկը ցնցեց գլուխը, ու ամուր ձայնով մը ըսաւ.

— Ո՛չ, ձեզի համար անկարելի է այդ բանը ընել: Դուք ձերբակալեցէք զիս, ու հիմա ես է որ ձեռնէ կը պահանջեմ պահականոց առաջնորդել զիս: Մնաց որ, նախատական խօսքեր ըրիք իմ մասիս: Զեղի դէմ դառա պիտի բանամ՝ պարկեշտ մարդու մը հանդէպ ձեր բռնած ընթացքին համար: Օ՛ն, միասին երթանք:

Ոստիկանը անարգական նայուածքով մը դիտեց իր հակառակորդը, ու արհամարհոտ չեչուով մը ըսաւ.

— Դուք պարկեշտ մարդ մը չէք կրնար ըլլալ: Երբե՞ն ի վեր պարկեշտ մարդիկ մեծ ճամբաներու վրայ կը թափառին իբր դատարկաշրջիկ ու մուրացկանի պէս հագուած:

Բայց մարդը ոստիկանին թեւէն բռնեց ու քաշկրտեց զայն:

— Եկէք, կ'ըսեմ ձեզի:

— Կրո՞ղ, օձիքս պիտի ձգէ՞ք: Ես պահականոց տանելու եմ ձեզ, քանի որ ես եմ ձերբակալողը: Մի՛ վախնաք, պահականոցին մէջ ձեր բերնին չափը պիտի առն: Պիտի զղջաք պահականոց երթալու մասին ձեր ըրած այնքան պնդումին վրայ:

— Կարելի է, բայց հոն կը տեսնենք, ըսաւ դատարկաշրջիկը չոր չեչուով մը:

Երկուքը միասին քաղաքին ճամբան բռնեցին:

ԱՆԱԿՆԿԱԼԸ

Յե՛ծ համբէն հեռացած ատեննին ոստիկանը վեր բռնած էր գլուխը: Յոխորտալից, հոգարա ու գոհունակ երեւոյթ մը ունէր վտանգաւոր ոճրագործ մը ձերբակալած ըլլալու ինքնավստահութեամբ:

Ընդհակառակը, ընկերը գլխահակ կը քալէր. ոստիկանը չնչմարեց որ ամէն վայրկեան դատարկաշրջիկը զաղտագողի կը դիտէր զինքը:

Ճամբուն վրայ գտնուող մարդիկ մտահոգութեամբ կը դիտէին զանոնք. նոյն իսկ անոնցմէ մէկը ոստիկանին ըսաւ.

— Տղու առեանգիչ մըն է որ կը տանիք, այնպէս չէ: Ոստիկանը ետին դարձաւ, ուսերը ցնցեց և չրջանայեցութեամբ ըսաւ.

— Ամէն պարագայի մէջ կասկածելի մարդ մըն է:

Ի՛նչ մը անդին, երբ երկուքը առանձին մնացին, դատարկաշրջիկը մեղմածայն յարեց.

— Երբեմն զարմանալի՝ բաներ կը պատահին: Օրինակի համար, շատ գէշ հագուած և նոյն իսկ ցնցոտիներ կրող մարդիկ կան որոնք աշխարհիս էն պարկեշտ մարդիկն են, մինչդեռ կեղծ կտրիճներ կը գտնուին որոնք ոստիկանի համազգեստ ալ կը կրեն երբեմն, թէեւ հասարակ չարագործներ ըլլան անոնք:

Ոստիկանը սարսուռ մը գդաց: Կողմնակի նայուածք մը ձգեց իր տարօրինակ ընկերոջ վրայ ու գոչեց.

— Կեցէ՛ք:

Բայց փոխանակ լուռ մնալու, ինչպէս կը հրամայուէր իրեն, դատարկաշրջիկը անայլայլ չեչուով մը շարունակեց խօսքը.

— Ոստիկանը մէկն է որ պաշտօն ունի հսկելու բարեկարգութեան պահպանումին վրայ, ոճիրները կամ պարզապէս գէշ արարքները արգիլելու համար: Հիմա ինծի բռնէք թէ ի՞նչ կը խորհիք ընել ձեր պաշտօնակիցներէն մէկուն դէմ, երբ ան յանցաւոր ըլլայ անպատու գործ մը ըրած ըլլալուն համար:

Ոստիկանը կանգ առաւ ու աղաղակեց.

Նաք Փիկսթերըն 1

— Կրճղ, լուս սիրտի մնա՞ք: Աչ կը բաւէ. հեռացէ՛ք հոսկէ: Մնաց որ, ձեզ պահականոց տանելու ու է պատճառ չունիմ:

— Դա՛ւ, այն ատեն ես պահականոց կը տանիմ ձեզ, բայց դատարկաչրջիկը չոր չեշտով մը:

— Ա՛հ, կարծեմ խելքերնիդ կը կորսնցնէք: Անտառ պիտի դառնամ, փոքրիկն ճօրճ Քարթըրի Դաւեան. զիչները գտնելու համար, պաշտօն մը որ ինծի յանձնուած է:

Ոստիկանը ետին դարձաւ ու արագօրէն հեռացաւ: Այդ տարօրինակ թափառաչրջիկին ընկերակցութիւնը շատ անհաճոյ կը թուէր ոստիկանին:

Բայց թափառաչրջիկը վազեց ոստիկանին ետեւէն, թեւէն բռնեց ու թոյլ չտուաւ որ աւելի հեռուն երթայ ան:

— Ներկեցէ՛ք, ներկեցէ՛ք, ինծի հետ պիտի գաք: Եթէ ձեր կամքովը չընէք այդ բանը, պիտի ձերբակալեմ ձեզ:

Ոստիկանը քիչ մնաց որ կոնակի վրայ իջնար:

— Տարօրինա՛կ բան, կալազեց ոստիկանը, գոյնը բոլորովին նեղած:

Բայց ուրիշ անակնկալներ ալ յաջորդեցին: Դատարկաչրջիկը յանկարծ ուրիշ մարդ մը դարձած էր: Հասակը չտկեց ու գէմքին արտայայտութիւնը բոլորովին փոխուեցաւ: Միեւնոյն ատեն ամուր և հրամայական չեշտ մը առաւ:

— Ա՛հ, այս ի՞նչ ըսել է, հարցուց ոստիկանը:

— Սա ըսել է որ ևթէ իմ կասկածներս չեն խաբեր դիւ — ու հաղումդէսօրէն կը խաբեն — անարդ չարագործ մըն էք, /ու թէ շատ բան գիտէք անտառին մէջ գործուած սպանութեան մասին:

Այդ ամբաստանութիւնը լսելուն պէս՝ ոստիկանը ցնցեց դատարկաչրջիկը և անոր սեղմումէն ազատեց ինքզինքը: Ան ուղեց անտառին կողմը խոյս տալ, բայց մէկ ակնթարթի մէջ միւսը հասաւ ետեւէն և ոտքը սահեցուց. ոստիկանը երկայնքին փռուեցաւ գետնին վրայ:

Ոտքի կանգնելու ատեն չձգելով, զատարկաչրջիկը ոստիկանին կուրծքին վրայ դրաւ մէկ ծունկը, ու ձախ ձեռքովը գաղտնի ոստիկանի հարուած մը իջեցուց:

Ոստիկանը սարսափահար մրմնջեց.

— Գաղտնի ոստիկա՛ն մըն է եզեր, մտքէս կ'անցնէր արդէն:

■ Խոստով ձիւ մը ելաւ ոստիկանին կուրծքէն, մինչդեռ իր աչքերը անկարագրելի սարսափի արտայայտութիւն մը կ'առնէին:

Իր վիշտը կը սաստկացնէր սա պարագան թէ ինք ծիծաղելի յոխորտանքներով գաղտնի ոստիկանին կասկածները արթնցուցած էր:

Գաղտնի ոստիկանը ոտքի կանգնեցաւ, ու անառարկելի չեշտով մը հրամայեց.

— Ոտքի ելի՛ր:

Ոստիկանը հնազանդեցաւ դողդոջուն: Արդահաակելի վիճակ մը ունէր, ու քիչ մը առաջուան ամբարտաւանութիւնը կորսնցուցած էր:

— Անուննիդ ի՞նչ է:

— Ճէք Թիմուր:

— Որքա՞ն ատեն է ի վեր ոստիկանութեան մէջ կը գտնուիք:

— Գրեթէ երեք տարի է ի վեր:

— Ձեզի պէս թշուառականի մը հետ յարաբերութիւն հաստատելով և անոր հետ համախորհուրդ, պարոն Քարթըրի օթօմօպիլը կեցուցած էք: Ճի՛շդ է: Կը խոստովանի՞ք այդպէս ըլլալը:

Թիմուր ծոցը պլուխը ու պատասխան չտուաւ:

— Ձէ՛ք ուզեր ճշմարտութիւնը ըսել: Սակայն բաւական խելացի էք, հասկնալու համար թէ կատարեալ խոստովանութիւնները միայն կրնան մինչեւ մէկ աստիճան դատարանին ներողամտութիւնը հրաւիրել ձեր վրայ: Գալով ձեր յանցապարտութեան, բնաւ տարակոյս չի վերցնե՞ր ան: Եթէ ձեր բնակարանը խուզարկութիւն կատարեմ, երեւան պիտի ելլէ այն հրազենը, որով քաջած էք ծափն մէջ մնացած զնդակը:

Ոստիկանը սարսափեց, ու սա պատասխանը տուաւ.

— Անմե՛ղ եմ: Միշտ պարտականութիւնս կատարած եմ, առանց ուրիշ բան ընելու: Ոչ մէկ մասնակցութիւն ունեցած եմ այն ոճրին մէջ, որուն վրայ կը խօսիք:

— Պիտի տեսնենք: Հիմա ինծի հետեւեցէ՛ք:

Փինքէրթըն ոստիկանին երկու դաստակները բռնեց ու ձեռնակապ անցուց ձեռքերը, բան մը որ մտքէն իսկ չէր

անցնէր։ Թիմուր այլեւս չկրկնեց փախուստի փորձը, հասկնալով թէ այդպիսի հակառակորդի մը հետ ղլուխ չպիտի կրնար ելլել։ Ուստի ձգեց որ տանի ղինքը առանց ու եւ խօսք արտաբերելու։

Տարօրինակ տեսարան Դատարկաշրջիկ մըն էր որ պահականոց կը տանէր ձեռնակապով ոստիկան մը։ Քաղաքին առաջին տուներուն առջեւ հասնելով Փինքէրթըն ի դուռ էն ամայի փողոցները բնորոշ։ Ղարձեալ չկրցաւ խուսափիլ հետաքրքիրներէ բաղմութենէ մը, որոնք զանազան զիտողութիւններ կ'ընէին ձերբակալուածին ու իր տատօրինակ առաջնորդին մասին։

Ուրիշ ոստիկաններ այդ համախմբումը տեսնելով հոն փութացին։ Նախ չուզեցին իրենց աչքերուն հաւատալ այդ տեսարանին հանդէպ։ Բայց Փինքէրթըն ցոյց տուաւ զազանի ոստիկանի իր ցուցանիչը և քանի մը բառ ըսաւ անոնց տկանջն ի վար։ Ոստիկանները առանց տարակուսեան միացան անոր, չըջապատելով իրենց ձերբակալուած պալտօնակիցը։

Այդ պայմաններուն մէջ հասան ոստիկանատուն։ Բնիկ Միլս քիչ մնաց կոնակի վրայ պիտի իյնար, տեսնելով որ ներս կը մտնէր իր ոստիկաններէն մէկը կաշկանդուած վիճակի մէջ ու խիստ հսկողութեան տակ։ Այդ ոստիկանը երեք տարիէ ի վեր ծառայութեան մէջ կը գտնուէր ու մինչեւ այն ատեն ամենափոքր տրտունջ մը չէր հրաւիրած իր վրայ։

Փինքէրթըն ուղուած բոլոր տեղեկութիւնները հաղորդեց։ Ոստիկանական քննիչը սկզբան վրդովուեցաւ։ Ոստիկանը մէկքի քաշեք ու ստիպեց որ ճշմարտութիւնը ըսէ։ Բայց ձէք Թիմուր լուռ մնաց ու կարելի չեղաւ ղինքը խօսեցնել տալ։

Նախ Փինքէրթըն ալ կարելին գործ դրաւ, հարկադրելու համար Թիմուրը որ խօսի։ Ոստիկանը անթափանցելի մնաց միշտ։

Թիմուր երբեմն ատելովառ աչքերով կը նայէր այդ անիծեալ Փինքէրթընին, որուն լարած ծուղակին մէջ ինկած էր այնքան տխմարօրէն։

Վարպետ գաղտնի ոստիկանը գաղափարը յղացած էր

գատարկաշրջիկի պէս ծպտուելու, ոճրին վայրը երթալու համար։ Ան խսրհամ էր որ յանցաւորներէն մէկը թերեւ անտառին մէջ կը գտնուէր զննութեան համար, և թէ չնորհիւ այդ ծպտումին, ինք, Փինքէրթըն պիտի կարենար ագատօրէն գործել, առանց կասկած արթնցնելու։

Շիտակը ըսելու համար, Փինքէրթըն բնաւ չէր սպասեր որ իր խորամանկութիւնը յաջողութեամբ պիտի պսակուէր և այդքան կարեւոր ձերբակալութիւն մը պիտի ընէր։ Սակայն, իր հետաքօտութիւնները սկսելուն պէս նշմարած էր որ ծառի մը բունին ետին պահուրտած ոստիկանը հեղնօրէն կը դիտէր ղինքը։ Իսկոյն կասկած արթնցած էր իր մէջ։

Ոստիկանը գեղնայարկը գտնուող և բախին վրայ նայող զննածը բանտարկուեցաւ, յայտարարութիւններ չընելուն համար։ Հոն կը սպասէր, որպէս զի արդեւարան տանին ղինքը։

Փինքէրթըն բարձրաձայն ըսաւ ոստիկանական քննիչին, Թիմուր արդեւարան տարուելէ առաջ։

— Մը. Միլս, այսօր արդեւարան մի դրկէք։ Օր մը սպասեցէք, կարելի է որ վաղը ոճրին վայրը տանելու պէտք ունենամ։ Արդեւարանը հոսկէ հեռու է, եթէ հարկ ըլլայ մինչեւ հոն երթալ, շատ ատեն պիտի կորսնցնեմ։

— Լա՛ւ, Մը. Փինքէրթըն, պատասխանեց Միլս։ Թո՛ղ ձեր ուղածին պէս ըլլայ։

Ձէք Թիմուր դուրս հանուելէ յետոյ վարպետը մեղմաձայն ըսաւ։

— Կուգէի որ քեզի բրած յանձնարարութիւնս ինք ալ լսէր։

— Ինչո՞ւ, հարցուց Միլս։

Պիտնալու համար թէ այսօր արդեւարան չպիտի տարուի։ Ուստի գարմանք չպիտի զգայ երբ այս ղիշեր արձակեն ղինքը ու տարօրինակ չպիտի գտնէ հոս ձգած ըլլալին։ Միլս չէր հաւատար այդ խօսքերուն։

— Ի՞նչ, կ'ուզէք որ այս թշուառականը ազատ ձգուի, զոչեց ոստիկանական քննիչը ապշահար։

— Այո՛, ազատ պիտի ձգուի, ըսաւ Փինքէրթըն կտրուկ ձայնով մը։

— Բայց ինչո՞ւ, Տէ՛ր Աստուած :

— Որովհետեւ կուզեմ կարելի եղածին չափ շուտ երեւան հանել իր մեղսակիցը՝ Պէտք է այս մարդուն վրայ յոյս գնել, մեջանդ հանկու համար մեղսակիցը : Ինչպէս կը տեսնէ՞ք, ան միտքը գրած է բան մը չըսելու : Իր արամախոհութիւնը բաւական բնական է : Եթէ խոստովանութիւն չընէ, բաւական գծուար պիտի ըլլայ բան մը ապացուցանել անոր դէմ, ու անպարտ պիտի արձակուի, բաւարար ամբաստանութիւններ չըլլալուն համար : Այդ միջոցին իր մեղսակիցը պիտի աւարտէ գործը : Իմ կարծիքովս, այս խնդիրը սովորական չանթափ մըն է : Կ'ուզեն դրամ չորթել պարսն Քարթրէ : Այս վերջինը քիչ ատենէն նամակ մը պիտի ստանայ այդ յարձակումը ընող թշուառականներէն, ծանուցանող թէ ի՞նչ գումարի իոխարէն արամախոհ են փոքր դաւակիր վերադարձնելու : Անշուշտ, մեծ գումար մը պիտի պահանջուի, որովհետեւ այդ աւագակները կ'ուզեն օգտուիլ իրենց սփրէն և մէկ անգամէն հարստանալ : Հիմա յաւհեաւեցէ՛ք իմ արամախոհութեանս : Եթէ հրեք ձեք թիմուր ազատ արձակուի այս գիշեր, սա համոզումը պիտի ունենայ թէ իր ազատութեան պատճառը եղած է մեղսակիցը : Ուստի բանտէն ելլելուն պէս, մեղսակիցը պիտի գտնէ, անոր հետ վիճելու համար թէ ի՞նչ բնթացք պէտք է բռնել : Պիտի հետապնդեմ դայն, ու այսպէս պիտի վարենամ նպատակիս հասնիլ :

Միզո՛ւ, ձեռքը երկարեց վարպետին, ու ընաւ :

— Իրաւունք ունի՞ք : Մը. Փինքէրթըն : Ոչ ոք արդելք չպիտի ըլլայ ձեր ծրագրին : Նոյն իսկ եթէ պէտք ունենաք ինծի և իմ մարդոցս, սիրայօժար ձեր տրամադրութեան տակ կը դնենք ինքզինքնիս :

Փինքէրթըն չնորհակալութիւն յայտնելով մերժողական պատասխան տուաւ :

— Ծնորհակալ եմ, կը յուսամ թէ տառնձինն գլուխ պիտի հանեմ գործը :

Այս խօսքերէն յետոյ՝ ոտիկանական քննիչը հրաժեշտ տուաւ :

Վարպետին հրամանին համաձայն, կէս օրէն յետոյ խուզարկութիւն կատարուեցաւ Քէք թիմուրի բնակարանին

մէջ : Հրացան մը գտնուեցաւ հան. փորձագէտները համակարծիք գտնուեցան թէ քանի մը ժամ առաջ գնդակ մը պարպուած էր այդ հրազէնով :

Ծառին մէջ մնացած գնդակն ալ հանուեցաւ. թիմուրի բնակարանը գտնուած հրազէնին համապատասխան էր այդ գնդակը :

Ձերբակալուածին հաղորդուեցան իր վրայ ծանրացած նոր ամբաստանութիւնները : Երբ փինքէրթընի ծրագիրը արդիւնաւորուէր, այն ատեն միայն պիտի յայտնէին :

ՀԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ձէք թիմուր բանտարկուելուն պէս, բուն յուսանատութեան մը մատնուեցաւ իսկոյն : Համազգեստը հանած ու քաղաքային զգեստ տուած էին : Իր նախկին ընկերները չէին ուզեր որ ան կրէ զգեստ մը զոր անպատուած էր :

Բանտարկեալը կը սեղմէր բռունցքները և աչքերը կ'ուզէր դէպի փոքր ու վանդակապատ պատուհանը : Ա՛հ, եթէ կարենար խոյս տալ :

Ափսո՛ս, անկարելի էր ատ : Ամենափոքր գործիք մը չունէր իր տրամադրութեան տակ, երկաթէ ձողերը սղոցելու կամ խորտակելու համար : Ամէն վայրկեան անկէքներ կը տեղար նաթ փինքէրթընի վրայ :

Ա՛հ, եթէ կարենամ հոսկէ դուրս ելլել, ազէկ վրէժ պիտի լուծեմ անկէ, կը գտար բանտարկեալը : Սուղի պիտի նստեցնեմ այդ թշուառականին : Ա՛հ, ինչո՞ւ բէկոյզէրս չառի ու չան մը պէս չստակեցուցի գայն : Լատագոյն բանը պիտի ըլլար : Բայց եթէ առիթը ներկայանայ, կ'երդնում որ ձեռքէս ազաւելիք չունի :

Բանտարկեալը զնտանին մէջ կ'երթեւեկէր գառազեղը, արդեւափակուած անասունի մը պէս :

Ոստիկանատան պահակը, որ քիչ մը ուտելիք բերած էր անոր, խոր արհամարհանքով մը նայեցաւ իր նախկին պաշտօնակցին :

— Ձէք թիմուր, աղուրը շահատակութիւնները բրած էք, չնորհքով չարադարձ մը դառնալու կամար :

Թշուառական բանտարկեալը սեղմեց բռունցքը և ինք-

— զինքը զսպեց, որպէս զի պատահին վրայ յարձակում չգործէ: Յետոյ աղագոհեց.

— Դուրս ելէ՛ք, առանձին թողէք զիս:

Պահակը նախատեսական ծիծաղով մը պատասխանեց, յետոյ հեռացաւ, դուռը զոցելով շտապալից ու բանալին դարձնելով կղպանքին մէջ:

Թիմուր կատաղի զայրոյթի մը մատնուեցաւ դարձեալ: Այսուհետեւ այդպէս պիտի վարուէին և այդ չեշտով պիտի խօսէին իր հետ:

Մերթ ընդ մերթ զրան քով կ'երթար ու բոլոր ուժովը կը ցնցէր զայն. իր ծիծաղներէն դուրս հանելու համար: Յետոյ բոլորովին ընկճուած գրութեան մը կը մատնուէր:

Օրը այսպէս անցաւ: Արդէն իսկ միջնակու վրայ էր: Բանտարկեալը զայրոյթէն՝ բերանը բան չգրաւ, ու իրիկուան, պահակը ներս մտնելուն, տեսաւ որ ձեռք դպցուած չէր կերակուրներուն:

— Լա՛ւ, ըսաւ պահակը, անորժտկնիդ պիտի բացուի: Ան այժմ բարկութիւնը թոյլ չի տար որ ձաչէք, բայց բարկութեամբ չէ որ մարդ կը սնանի:

— Լսեցէ՛ք:

Թիմուր առանձին մնաց դարձեալ: Իրաւ է որ փոքր յոյս մը ունէր տակաւին: Իր ձերբակալութեան լուրը իրիկուան թերթերուն մէջ հրատարակուած ըլլալու էր: Ոստիկանի մը բանտարկութիւնը չատ զգայացունց զէպք մը ըլլալուն, հանրութեան լուր տալու պաշտօն ունեցող թերթերը չպիտի փախցնէին զայն: Զէք Թիմուր կը մտաբերէր այդ լուրին առթիւ եղած մեկնութիւնները:

Անտարակոյս, ամբողջ նիւ Եփրքի մէջ այդ զէպքին վրայ կը խօսէին: Հետաքրքիրներուն ու չաղակրտսերներուն նիւթ կը մատակարարէր ոստիկանին ձերբակալութիւնը, որուն վրայ սոս ամբաստանութիւնը կը ծանրանար թէ առաւուռն կատարուած յանդուգն առեւանգումին մատնակցած էր: Մեղսակիցը անշուշտ իմացուած ըլլալու էր ձերբակալութիւնը: Առաջին վախը անցնելէ յետոյ, ակներեւ է թէ ամէն ինչ պիտի ընէր, ընկերը աղատելու համար, որուն յայտնուած թիւները կորստեան պիտի մատնէին զինքը:

Թերեւս գիշերը պիտի գար ընկերը: Զէք Թիմուր ու-

բախտացաւ որ գէթ արդեւարան չէր փոխադրուած: Այդ զնտանին մէջ շատ աւելի դիւրին պիտի ըլլար փախուստը:

Այս խորհրդածութիւնները կ'ընէր Թիմուր: Մաքէն չէր անցրեր որ անոնք կը համապատասխանէին նաթ ֆինքէրթընի մտադրութիւններուն և թաքուն փափաքներուն: Մա. նաւանդ չէր գիտեր դողմանի ոստիկանին տուած հրահանգները, որպէս զի ոստիկանին ձերբակալութեան լուրը չձանձնուի ու չբաղիւրներուն չհաղորդուի: Այսպէս, մէկ քանի անձեր միայն տեղեկութիւն ունէին այդ լուրէն, ու բաւական առեւ անցնելու էր, որպէս զի լուրը քաղաքին մէջ տարածուէր:

Թիմուր անկողնին վրայ փռուեցաւ առանց հանուելու, բայց քունը չտարաւ: Զգայարանքները արթուն էին, ու ամէն րոպէ աչքերը կը բարձրացնէր վանդակապատ փոքր պատուհանին վրայ:

Հեռուն, ժամացոյց մը կը հնչէր ժամերը, ու ձէք կը հաշուէր իւրաքանչիւր հարուածը:

Եթէ մեղսակիցը ուղեր զինքը փախցնելու փորձ մը ընել, ամէն պարագայի մէջ կէս գիշերէն առաջ չպիտի կրնար փորձել:

Վերջապէս ժամը տասներկու հնչեց, որուն մեծ անհամբերութեամբ կը սպասէր ոստիկանը, ինչպէս դիւրին է երեւակայել: Դուրսը ո՛ր և է շարժում չկար:

Կէս ժամ ալ անցաւ ու այդ միջոցին Թիմուր անկողնին վրայ փռուած մնաց, չունջը բռնելով: Աչքերը չէր բացնէր այն փոքր պատուհանէն, ուրիշ տեղար նոյլ մը կը թափանցէր: Լուսին գիշեր մըն էր:

Յանկարծ սարսուռաց, ու կարծեց որ սրտին արտփումը պիտի զաւրէր: Թեթեւ աղմուկ մը լսեց: Անկողնին վրայ ելաւ նստաւ ու անշարժ մնաց: Իրեն այնպէս կը թուէր որ մեծաւ խորտակելու ձայն մը կուգար: Ուշադրութիւնը կրկնապատեց:

Ո՛չ: Սխալած չէր: Պատուհանին ետին մէկը կար. վայրկեան մը յետոյ պատուհանը կը խորտակուէր մեծ զգուշութիւններով:

Թիմուր տարաամօրէն նշմարեց զլուսն կը որ առաջ բերուած ծակէն վար կը ծռէր: Յամբ քայլերով յառաջացաւ պատուհանին ուղղութեամբ ու մեղմածայն ըսաւ.

— Դո՛ւք էք. Պիլ :

Պատասխան չկար, բայց երկու երեք մեղմ հարուածներ արուեցան, խոհեմաբան յանձնարարելու համար. յետոյ ծանր բան մը ոտքերուն առջև ինկաւ յանկարծ :

Միեւնոյն ատեն իր անունով կը կանչէին մեղմածայն :

— Ըէ՛ք :

— Ես եմ : Դո՛ւք էք, Պիլ :

— Այո՛, ես եմ : Փութացէք այս գնառնէն խոյս տալու եկէք զիս գտէք յետոյ :

— Ապահով եղէք, Պիլ, պատասխանեց ըէք Թիմուր, դժուարաւ զսպելով ուրախութեան ճիչ մը :

Ըէք խարխափանքով փնտոնեց իրեն նետուած առարկան : Տոպրակ մըն էր. հոն դաւաքանի մը խայտոց, դանակ մը, կեղծ մօրուք մը, կեղծամ մը և լայնեզր զիտրկ մը :

— Տարօրինակ բան, մրմնջեց ըէք, սիրտը ուրախութենէ զեղուն : Այդ կտրիճ Պիլ ամէն բան խորհն՝ է : Բիչ մը հոտքը ազատ պիտի ըլլամ : Ա՛հ, շատ կը փախաքիմ Փինքէրթընի գէմքը տեանել : Ազատ լրակեալ, ձեռքէս ազատելիք չունիտ. քիչ ատենէն օձիքդ ձեռք պիտի անցնեմ, մէկ հարուածով գործդ լմնցնելու և ինծի պատճառած տառապանքիդ վրէժը լուծելու համար : Ծուղակի մէջ ձկնցիր զիս, բայց երկրորդ անգամ չպիտի կրնաս ընել այդ բանը :

Այս խօսքերը ընելով Թիմուր մինչեւ պատուհան բարձրացաւ ու առանց դժուարութեան հոն հասաւ : Նեղ եղերքին վրայ կծկուեցաւ, ու կսաւ եռանդով սողցել ձողերը : Մեղսակցին կողմէ հայթայթուած սողոցները ընտիր էին, ու գործը արագօրէն կը յառաջանար :

Փամ մը յետոյ հանած էր ձողին մէկը. ուրիշ ձող մըն ալ եթէ հանէր՝ բացուածքէն պիտի կրնար անցնիլ իր նիհար մարմինը :

Բանտարկեալը մոլեղնօրէն կ'աշխատէր : Բրտինքը կը հոսէր ճակատին վրայ, բայց ուշադրութիւն իսկ չէր դարձնէր ատոր : Մերթ կանգ կ'առնէր, մտիկ ընելու համար որ դրան կողմէ ձայն մը կուգար : Այդ տխմարները համոզուած ըլլալով որ փախուստը անկարելի է, մօտէն հսկողութիւն կատարելու պէտք չէին տեսած :

Ըէք Թիմուրի ոտքերուն առջև ծրարը իյնալէ երկու

ժամ յետոյ՝ երկրորդ ձողն ալ տեղի տուաւ : Ազատութեան ճամբան բաց էր անոր առջև :

Տախտակամածին վրայ սահեցաւ ու խարտոցները գրպանին մէջ դրաւ : յետոյ կեղծ մօրուքը և կեղծամը դրաւ, ու վար քաշեց զիտրկը :

Պատրաստ էր :

Մինչեւ պատուհանը զգուշութեամբ բարձրացաւ դարձեալ և մեղմօրէն սողոսկեցաւ մնացած երկու ձողերուն մէջէն : Յետոյ վար նետուեցաւ, ոտականատան բակին մէջ : Մնացեալը շատ դիւրին էր :

Արդէն շատ լաւ գիտէր ոտականատան դիրքը : Հանկարին տանիքէն անցնելով փողոցին եզերքը գտնուող պարտէզ մը պիտի հասնէր. հոն վանդակապատին չուլուելով պիտի կարենար խոյս տալ :

Ուստի զէպի հանկար ուղղուեցաւ, և ջուրի խողովակներուն օգնութեամբ, տանիքին վրայ մագլցեցաւ չուտով : Առանց խոչընդատի անցաւ տանիքէն, միւս կողմէն վար իջաւ, պարտէզէն յառաջացաւ, վանդակապատին վրայէն ցատկեց ու փողոցը գտաւ ինքզինքը :

Բիչ մնաց որ յաղթութեան ճիչ մը արձակէր : Սակայն, պարտէզին մէջէն երկու աչքեր կը հսկէին փախուտականին վրայ : Նախ Փինքէրթըն ոտականատան բակը կը գտնուէր այն պահուն երբ ըէք Թիմուր գնառնէն խոյս տուած էր. վարպետը իսկոյն թշուառականին հետէն դնաց :

Թիմուր վայրկեան մը իսկ չվարանեցաւ : Ստորերկեայ երկաթուղիին առաջին կայարանը մտաւ : Երբ քառափին վրայ վեր վար կը չափչփէր, կառախուժին ժամանման սպասելով, Փինքէրթըն սանդուղին վրայ կեցաւ, բոպէ մը իսկ առանց աչքէ կորսնցնելու դայն :

Բիչ յետոյ կառախուժը հասաւ մեծ աղմուկով : Թիմուր վակոն մը նստաւ, հազիւ թէ անհետացած էր ան, երբ Փինքէրթըն յաջորդ վակոնին մէջ նետուեցաւ : Հոն, յառաջակողմի ազակեպատ գտնակէն կրնար դիտել նախկին ոտականը, առանց կասկած հրաւիրելու :

ԶԾրդ փողոցի կայարանը հասնելուն պէս՝ ըէք սանդուղէն վար իջաւ անապարանքով :

Երրորդ պողոտան ելաւ և ԶԾրդ փողոցը դարձաւ :

Հինգ վայրկեան ետքը, ութը յարկով տան մը առջեւ
կանդ կ'աններ ու գլուխը վեր կ'ուղղէր: Խոշոր չէնքը
մթութեան մէջ թաղուած էր. ոչ մէկ պատուհան լուսաւոր-
ուած էր:

Թիմուր մատները դէպ ի բերանը տարաւ ու քանիցս
սուլեց: Յետոյ օգին մէջ նայեցաւ դարձեալ, ու տեսնելով
որ ամէն ինչ անշարժութեան մատնուած էր, սկսաւ
դարձեալ սուլել:

Ի վերջոյ պատուհան մը բացուեցաւ վեցերորդ յարկին
վրայ և մարդ մը դէպի դուրս ծռած, կանչեց.

— Դո՛ւք էք, ձե՛ք:

— Այո՛, ես եմ: Դուք բացէ՛ք:

— Վայրկեան մը սպասէ:

Պատուհանը դոցուեցաւ: ձեք Թիմուր դէպ ի դուրս
ուղղուեցաւ, սպասելով որ մեղսակիցը բանայ գայն: Բայ
այն պահուն իսկ երբ ոտքերը կը դնէր անդաստակին սան-
դուղին վրայ, նախ փինքէրթըն քովը ցոցուեցաւ հրաշքով:

— Բարի իրիկուն, ձեք Թիմուր, բաւ գաղտնի ոտի
կանը: Գործը յաջող է: Լաւ կ'ըմբռնէք որ առանց պատ-
ճառի չէ որ թոյլ տուի ձեր փախուստը:

Թիմուր ապշանար Տիաց: Յետոյ ուղեց խոյս ապ,
բայց գաղտնի ոտիկանին ամերիկեան բռնուցքը ճակտին
վրայ իջաւ, ու ձեք գետին ինկաւ նուազած:

Փինքէրթըն ձեռնակապ անցուց ձեքին ու մօտակայ
դրան մը տակ տարաւ առժամապէս: Նոյն պահուն վրայ հա-
սաւ ոտիկան մը, որ գիշերային հսկողութիւն կը կատա-
րէր այդ կողմերը: Գաղտնի ոտիկանը ծանօթացուց ինք-
զինքը և պաշտօն յանձնեց թշուառականին քով մնալ մինչև
որ սթափէր, էն մօտիկ պահականոցը տանելու համար:

Փինքէրթըն այդ հողէն ազատած, աճապարանքով մօ-
տեցաւ ութը յարկով տան դրան. օձիքը վեր առաւ ու
ճակտին վրայ իջեցուց գլխարկը, այնպէս որ աչքերէն գատ-
րան մը չէր տեսնուեր:

Մէկ րոպէ միայն սպասեց, լաւ հաղուած մարդ մը, որ
մեծ մօրուք մը ունէր, դուրս բանալու իջաւ:

— Ներս մտէք, ձե՛ք: Հիմա մի՛ խօսիք. վերը կը տես-
նուինք: Յուսամ թէ ցաւալի բան մը չ'պատահեցաւ:

Փինքէրթըն անծանօթին առջեւէն անցաւ շուտով ու
տուն մտաւ: Մարդը արագօրէն դոցեց դուրս ու անոր հե-
տեւեցաւ: Այսպէս մինչև վեցերորդ յարկ բարձրացան:
Հոն, Թիմուրի մեղսակիցը դուրս մը բացաւ ու գաղտնի ու-
տիկանը մացուց սենեակի կը, որ քարիւղի լամբարով մը
լուսաւորուած էր:

Փինքէրթընի աչքին դարկաւ հոն գտնուող անկողինը,
ուր կը հանգչէր հինգ տարու սիրուն տղայ մը, խարտեաչ
գանդուրներով ու վիշտէն դունաւած դէմքով:

Դուրս դոցելէ յետոյ, մօրուսուոր մարդը առաջացաւ
սենեակին մէջտեղը ու մեղմաձայն բաւ.

— Ա՛հ, ձե՛ք, ի՛նչ կայ որ այս առեւ հոս կուգաք...

Բայց այդ պահուն փինքէրթըն դարձաւ մարդուն կող-
մը, գլխարկը հանելով ու հաղուստին օձիքը վար իջե-
ցնելով: Աջ ձեռքին մէջ կը չողար րէվօլվերը: Այդ անծա-
նօթ դէմքը նշմարելուն պէս, մարդը դէպի ետ ոտոււմ մը
ըրաւ:

— Յանուն օրինաց կը ձերբակալեմ ձեզ, բաւ փին-
քէրթըն ցուրա չեղաով մը: Ձեր մեղսակիցը, ոտիկան ձեք
Թիմուր, արդէն իսկ բանտն է: Ձեր փորձը անյաջողութեան
մատնուեցաւ:

Մարդը գանդաչեց այդ հարուածին տակ, իջմբը ահ-
ռելի կծկումներ ունեցաւ: Այդ միջոցին արթնցած էր տղան:
Իր անկողնին մէջ նստաւ, դիտեց իրարու հետ վիճարանե-
լաւ երեւոյթ ունեցող այդ երկու անձերը, ու սկսաւ ար-
տասուել:

— Ո՛վ էք դուք, կակաղեց ի վերջոյ թշուառականը,
որ մեռելի պէս դեպի դեղին կտրած էր:

— Նախ փինքէրթըն:

— Ա՛հ, մտքէս կ'անցնէր արդէն, ու թեւերը վար
ձգեց վհատած:

Փինքէրթըն անոր կը մօտենար, ձեռնակապ դնելու
համար, երբ անակնկալ բան մը պատահեցաւ: Մարդը մէկ
ոտոււմով դէպի անկողին խոյացաւ ու տղան յափշտակեց:

— Ո՛չ, վերջին խոսքը ձերը չ'զրիտի ըլլայ: Բարթըր
ողջ չ'զրիտի գանէ իր տղան:

Գաղտնի ոստիկանը յանկարծակիի եկած, ատեն չունեցաւ զայն կեցնելու այդ արագ շարժումին մէջ: Մարդը թեւերան մէջ անհետիւյ տղան, դէպի պատուհանը վազեց ու եղերքին վրայ ելաւ:

Փինքէրթըն ետեւէն վազեց այն պահուն իսկ երբ թշուառականը վար պիտի նետուէր: Մեքենարար ու առանց խորհելու, թեւը երկարեց, խեղճ փոքր տղան բռնելու համար, զոր աւաղակը իր հետ կը քաշկռաւ, մահուան գիւղը նետուելու համար: Պատուհանին յնարանին կառչած էր մէկ ձեռքով: Այն անոնի կացութիւնը որուն մէջ կը գտնուէր, այնպիսի արթնամտութիւն մը և ուժ մը պարզեցած էր որ ո՛չ մէկ ուժ կրնար զիմադրել:

Վերջին պահուն, երբ անդարմանելին պիտի իրականանար, Փինքէրթըն առեանգիչին ձեռքին խլեց տղան, բայց չկրցաւ մարդը արգիլել որ պարապուծեան մէջ չնետուի:

Չարագործը վար ինկաւ, ձեռքերը տարածած, մեծ ճիւղ մը արձակելով. մարմինը խուլ աղմուկով մը ինկաւ սալայատակին վրայ, ուր անշարժ փռուեցաւ:

Փինքէրթըն վերջին ակնարկ մը ձգեց փողոցին մէջ. յետոյ սենեակ դարձաւ: Գոռանքներով և քաղցր խօսքերով յաջողեցաւ հանդարտեցնել տղան: Երբ խոստացաւ ծնւդքին քով տանել, փոքրիկն ճօրճ կատարելապէս հանդարտեցաւ:

Փինքէրթըն ղժուարութիւն չքաշեց տղուն զգեստները գտնելու ու սկսաւ հագուեցնել զայն: Վարժուած չէր այդ գործին. սակայն առանց ղժուարութեան գործին մէջէն ելաւ, ու երկուքը միասին փողոց ելան:

Հոն տեսան որ ժողովուրդը խոնուած էր գիակին չուրջը: Երկու երեք ոստիկաններ կային. Փինքէրթըն հակիրճ կերպով անոնց հասկցուց խնդիրը. Ոստիկանները իսկոյն վերցուցին դիակը: Գալով ձեք Թիմուրի, որ այդ միջոցին սթափած էր, արգելարան տարուեցաւ:

Նախկին ոստիկանը անակնկալ ղէպքերու յաջորդումէն ընկճուած, կատարեալ խոստովանութիւններ քրաւ իր մեղսակիցը. որ Պիլ Հարտուէյ կը կոչուէր, ատենօք ի գործ դրած էր խաբէրայի շահաւոր այլ նուազ պատուաւոր արհեստը, որուն համար կարգ մը զատապարտութիւններ ալ կրած էր արդէն:

Թիմուր այդ մարդը ճանչցած էր վատանամբաւ որջի մը մէջ, ուր գացած էր արձակուրդի օր մը, քաղաքային տարադով: Պիլ Հարտուէյ տակաւ մեծ ազդեցութիւն ունեցած էր ոստիկանին վրայ: Պիլ Հարտուէյ յղացած էր հարուստ ընտանիքի մը զաւակը առեանգելու գաղափարը, մէկ միլիոն տոլարի փոխարէն վերադարձնելու համար զայն: Թիմուրի մոլութիւնները զարգացուցած էր, մասնաւորաբար զինովութիւնը և ընչաքաղցութիւնը. այսպէս՝ քիչ ատենէն իրեն համախոս դարձուցած էր ոստիկանը:

Այդ միջոցին տեղի ունեցաւ մահափորձը: Ձեք Թիմուր մեծ մասնակցութիւն մը ունեցաւ, քանի որ ինք սպաննեց օթօմօպիլին խեղճ վարիչը, թաւուտին ետին պահուրտած: Այդ ոճրին համար մահուան դատապարտուեցաւ ու ելեկտրական աթոռին վրայ մահացուցուեցաւ: Գալով մեղսակցին, արդարութիւնը ինք իր ձեռքով գործադրած էր:

Աւելորդ կը նկատենք Պ. և Տիկ. Քարթրի ուրախութիւնը նկարագրել, երբ Նաթ Փինքէրթըն իրենց վերադարձուց զաւակնին: Հէգ մայրը, վշտէն խելայեղ դարձած, ուրախութենէն ալ խելքը պիտի թոցնէր: Կեանքի մէջ կը վերածնէին Տէր և Տիկին Քարթր:

Փինքէրթընի նկատմամբ ունեցած երախտագիտութիւննին չնուազեցաւ ատեն անցնելով: Գաղտնի ոստիկանը անոնցմէ աւելի ջերմ ու հաւատարիմ բարեկամներ չունեցաւ երբեք: Իրաւ է որ իր մատուցած ծառայութիւնը կ'արժէր, և որուն համար առատաձեռնօրէն վարձատրուեցաւ:

Վ. Ե. Բ. Ջ.

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻՒՈՎ

ԿՈՄՍԻՆ ԳՈՅԱՐԵՂԵՆՆԵՐԸ

ՈՒԹՐ ՕՐԵՐ

Ն Ի Ք Ք Ա Ր Թ Ը Ր Ի

ԽԻՆՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ

ԱՐԿԱԾԱԼԻՑ

ԵՒ ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՏՊԱՐԱՆ „ԱՐԱՐԱՏ“

Ա. ԹԷՐԶԵԱՆ

ՊԱՊԸ-ԱԼԻ ՃԱՏԷՍԻ ԹԻԻ 39

IMPRIMERIE "A R A R A T." S. TERZIAN

Rue de la Sublim-Porte N° 39.

Դիմեցիք ձեր սպագրական գործերուն համար եւ շատ գոնայիսի
ձեռք, հրատարակութիւն եւ մեքսուր գործ. ահա „ԱՐԱՐԱՏ“
սպարակի ուղղութիւնը:

910

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007239 19

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0933053 1

